

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Honore, Dignis Vel Indignis, Jvste Vel Inivste, Deo
Semper Jvstissimo, Dato, Negato, Violato**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

Capvt VII. Per laudem gloriamq[ue] humanam, multos non solùm ad artes,
verùm etiam ad virtutes fuisse excitato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48689)

CAPVT VII.

*Per laudem gloriamq; humanam, multos
non solum ad artes, verum etiam ad
virtutes fuisse excitatos.*

§. I.

Ab honoribus artes, & artifices iuuari.

Quam vtilis, imò quam necessariae sint mortalibus artes in hac vita, quotidie experimur. Atqui honor ad artes quærendas homines incitat, ad inueniendas iuuat, roborat ad amplificandas. Vetus enim è Platone dictum illud transtulit Cicero. *Ionos alit artes.* Sicut igitur veterum heroum quò quisque ingeniosior erat, eò liberalium artium cognitione magis delectabatur; quæ delectatio ut cresceret, præmijs nouarum artium inuentores, vel magistros incitauerunt. Quemadmodum enim agri & horti fertiliores fiunt, si largiter irrigentur; ita bonæ artes eximiaque ingenia liberalitate, honorificentia, & benignitate magis efflorescunt, si habeant fautores. *Da Mecanates plures, plures habebis Marones,* inquebat ille. Erat enim ille Pœtarum amantissimus, ut eis benefacere vellet: erat ditissimus, & Augusto ex intimis,

Cic. lib. 1.
Tuscul.

intimis, ut benefacere posset. Et quis est mortalium omnium, qui non, si laborum suorum fructum speret, ad quiduis promtior alacriorque efficiatur? Quare mirandum non est, olim tot artes repertas esse atque studia litterarum tantopere floruisse, cum prisca proceres tam grati, tamque munifici fuerint aduersus eos, qui doctrina, peritiaque liberalium, immò etiam mechanicarum artium excelluerunt. Olim, quando viri docti & prudentes rerum potiebantur, viros quoque doctos honorabant; nunc quia saepe rudes ad clauum promouentur, vel grassantur, doctos despiciunt: olim eruditos fouebant; nunc eosdem deprimunt: olim amabant, colebant, locupletabant rerum speritos; nunc vel inuidi, vel sordidi, vel morosi sunt erga eosdem; quia non intelligunt eorum labores, neque experti sunt molestias, quas illi subierunt. Denique ars non habet osorem, nisi ignorantem; si enim pretium illius apprehenderet mente, propter artem amaret artificem imperitus. Nimirum quò indoctior est quisque, & imprudentior, enimuero stolidior, eò sua magis aestimat, magisque deprimat aliena. Ab hoc errore, ut homines abducerentur, atque
ut

vt omnia ex industria facere assuescerent, voluit diuina sapientia, & artes, & virtutes, honoribus acui. Siquidem, vt Claudianus canit,

Egregios inuitant premia mores.

Et quamuis multi boni artifices malis sint moribus, tamen etiam hoc sæculo à multis honorantur, ob vtilitatem. Apud Thesalios capitale est, occidere ciconiam, non ob aliud, nisi quòd serpentes interficiat: par- citur & apud Britannos miluis, quòd vr- bem raptis extis repurgent: ita & opifici- bus & artificibus quibusdam bibulis, & ga- neonibus, honor, habetur, non quòd ipsi digni sint, sed quòd illorum opera nobis sint vsui. Apollonius rogatus à Babylonæ rege, quomodo tutò regnare posset, *Si multos in- quiebat, honoraueris, paucis verò credideris.*

§. II.

Quantopere olim Poëta sint honorati?

Quantum stimulum artificibus adiecit Alexander Macedo, cum edicto vetuit, ne quis se præter Lysippum ære, Praxitelem marmore, Apellem coloribus fingeret? Ti- tillauit & Æschylum mirificè, quòd popu- lus Atheniensis statuerat, vt solius illius fa- bulæ post eius mortem referrentur. Hinc
falsum

Cladiano
in laud.
Stilico-
nis pa-
neg. 2.
Bruson,
lib. 3.

Scaliger.
lib. 3.
Poëtices.
cap. 37.

falsum illud eius dictum, *Cum Euripide simul mortuam tragœdiam*: quia eo mortuo, tragœdiæ illius non recitabantur, sed suæ tantum. Quamquam Euripidis tragicorum principis tanta fuit autoritas, apud Syracusanos, ut cum duce Gylippo Syracusani maximam cladem Atheniensibus intulif-

Plutarch.
in vita
Niciæ.

sent, Niciam & Demolthenem Imperatores occidissent, multos captiuos duxissent; multi captiuorum, cum versus Euripidis memoria tenerent, ob eos ipsos, libertate sint donati à Siculis hunc Poëtam summè admirantibus: qui postea Athenas reuersi, Euripidi pro libertate data gratias agobant. Multi per ciuitates Siciliae dispersi ac vagi, victum sibi horum versuum recitatione comparabant. Quæ res non amorem tantum laboris, verum etiam enthusiasum, aut furorẽ quemdam in Poëta excitauit; qualem in se quoque fuisse excitatum fatetur Lucretius, qui ita canit:

*Percussit thyrso laudum spes magna meum
cor.*

ta Phil.
ca. mer.
ent. 1.
Hrar.
sblec.
c.

Apud Seruium legimus, Virgilium Poëtam tres suos libros Æneidos Augusto recitasse. II. III. & VI. sed sextum maximè ob Octauiam Augusti sororem, Marcelli matrem, quem

quem Marcellum sibi Augustus adoptauerat, qui terris ereptus est, Anno XVIII suæ ætatis, morbo correptus. Hæc igitur Octavia, cum recitationi interesset, & Virgilius ad carmina illa venisset, circa finem VI. libri, quibus Marcelli luctum describit, animo defecisse dicitur, quando ad illum peruentum est locum.

*Heu miserande puer, si qua fata aspera
rumpas,*

Tu Marcellus eris.

Virgil.
lib. 6.

Æneid.

Ex eo animi deliquio agrè refocillata Octavia, fertur Virgilio silentium indixisse; sed dena sestertia pro singulis versibus numerari iussisse, qui versus sunt vnus & viginti numero. Poëta igitur paucis versibus meruit supra quinq; millia aureorum. Honorarunt & Homerum Cretenses, qui eum, ob illustre opus, mille numismatis dono datis condecorauerunt; idque genus honoris vt constaret etiam posteris, ac perennaret, publico loco columnæ incidendum curauerunt. Obtigit & Charilo pœtæ hic honos, qui pro singulis versibus singulos stateres reportauit. Antiochus autem ob pauca sanè carmina à Lysandro retulit pileum argento impletum. Neque omitti debet

Seuerus

Seuerus Cæsar, qui Oppiano, quòd piscium genera, naturam, & qua arte singuli capiendi sint, numeris descripsisset, pro quolibet versu aureum iussit persolui; illaque sua munificentia tantam hominibus excitauit admirationem, vt Oppiani carmina, ad hodiernum vsque diem, aurea nominentur. Horum omnium carmina non solùm fuerunt inaurata, quia erant pretiosa, verùm etiam pretiosa fecit spes inaurandorum. Certè vix quisquam poëta fuit, qui non cecinit, vt caneretur; & non lusit, vt ei plauderetur. Vena poëtica sine laude, est arena sine calce. Hinc in Comœdijs consueta illa addebatur clausula: P L A V D I T E.

§. III.

Oratores, historici, &c. quantis honoribus sint cumulati?

Quin & oratores accendit laudis amor, & historicos, & alios scriptores, quorum libri lucernam olent. Neque enim cum seruili se schemâ procedere ratus est Cicero, quando dicere potuit: *Oratores visi sumus.* Et apud alios quoque magnam vim habuit populi acclamatio. Placuit & Demosthenes sibi, quando intellexit, nomen suum ad regem vsque Persarum perlatum esse. Nam

Plutarchi
in Demo-
sthene,

is per litteras satrapis imperavit pecuniam
 ut darent Demostheni, atque consilijs eius,
 præ omnibus Græcis, obtemperarent, quod
 tumultibus Græcorum distinere Macedonē
 & involuere valeret. Comperit hæc postea
 Alexander, qui epistolas quasdam Demo-
 sthenis, & Sardibus inuenit ducum regio-
 rum monumenta, quibus exprimebatur pe-
 cuniæ ei datæ summa. Quid putemus animi
 fuisse illi oratori, de quo sacra pagina hæc
 habet: *Statuto autem die Herodes vestitus ve-* A. A. 122
ste regia, sedit pro tribunali, & concionabatur 22.
ad eos. Populus autem acclamabat: Dei voces,
& non hominis? Prodiisset utique sapius ad
 dicendum, nisi diuina Nemese iubente, aqua
 illi hæsisset. D. Hieronymus testatur, à Ga- Fulgos.
 ditibus homines Romam venisse, vnius T. Li- lib. 2. c. 5
 uij videndi studio, cum facundiæ eius fama
 ipsos traxisset. Hi maiore admiratione Livi-
 um intuiti sunt, qui populi Romani res ge-
 stas scripserat, quam urbem illam, quæ res
 ipsas ediderat; multis admiratione captis,
 quod in vrbe orbis terrarum principe, in
 qua innumerabilia erant, quæ spectare ho-
 mines cupere possent, aliud esset, quod Ga-
 ditani plus, quam urbem ipsam cernere de-
 siderarent. Habebat tunc Liuius caussam
 G &

& stimulum plura scribendi, vt plura essent
 quæ Gaditanos raperent in admirationem
 Et Iosephi quoque Iudæi excitatus est cala-
 mus, quando propter libros de captiuitate
 Iudaica scriptos statuum Romæ obtinuit,
 sub Vespasianis. Denique, ne in infinitum
 hic campum excurram, Ptolomæus Phila-
 delphus Ægyptiorum Rex, qui quinto quo-
 que die priuatorum causas audire solebat,
 semel verò in mense legatos, quàm primùm
 septuaginta duo Iudæi interpretes vene-
 runt, cum illis, teste Iosepho, assiduè per
 duodecim dies versatus est, tum vt eos ho-
 nore debito exciperet, tum vt ad opus æter-
 na memoria dignum animaret. Mechanicas
 quoque artes, quamuis earum artifices lau-
 crum potiùs spectent, quàm famam, tamen
 laus quoque sæpe produxit. Vnum de mille
 promam, in quo peritia nomen, nominis ho-
 nor artem auxit. Demetrius Poliorcetes
 erat in excogitandis bellicis machinis supra
 modum industrius, multaque, præter archi-
 tectorum artem, inueniebat. Ex quo, vt
 Diodorus refert, *Poliorcetes*, id est, urbium
 euersor nominatus est. Hac nominis laude
 extimulatus, in oppugnationibus tanta vi
 atque impetu utebatur, vt nullus ita firmus

Iosephus
 lib. 12.
 Antiq.
 6. 23

Diodorus
 lib. 20.

purus

maurus esse videretur, qui posset obsessis ad-
uersus illum præbere præsidium. Nec sanè
latet quemquam, omnes opifices esse accu-
ratiore, si in rebus elaborandis maiorem
honoris ac nominis sui, quàm pecuniæ ha-
beant rationem. Pretium operarios, gloria
Dædalos facit. Sed ad virtutes est properan-
dum, quibus itidem honor magno sæpe fuit
incitamento; quamuis multa huic quoque
loco seruientia sequenti capiti sunt refer-
enda.

§. IV.

Honore industriam castimoniamq; firmari.

A Sapiencia atque Philosophica pruden-
tia incipiamus, eæ virtutes mirum est, quàm
laudatæ crescant. Carolus V. Imp. in Ita-
liam profectus Neapolim venit. Ibi erat
Augustinus Niphus Sueffanus, summus ea
ætate Philosophus, cuius eruditi in plerosq;
Aristotelis libros extant Commentarij. Fa-
ma igitur tanti viri motus Imperator, cum
ad se venire iussit, comiterque salutatum
ab eruditione laudauit. Niphus, ne opinio-
nem suam, quæ apud Cæsarem erat, conta-
minaret, tantò attentius ad singula respon-
dit. Carolo igitur, inter cetera interrogan-
te: *Qua ratione Princeps optimè regnum ad-*

In Cælij
Secundi
acroama-
te.

ministraturus sit? Respondit Niphus: Si talis
 qualem tu me esse putas, Imperator, consiliarius
 & ministros habuerit. Responsi acumen
 admiratus Carolus, encomijs maioribus or-
 natum à se dimisit; fecitque laudando, vt
 post illa, maiores promereri laudes conare-
 tur: Tantum calcar habet gloria. Iosephum
 ducem Iudæum captum Vespasianus semper
 inter domesticos habuit sapientissimè con-
 sulentem. Qua alia de caussa, nisi, quia Iose-
 phum, ob eximiam belli prudentiam, in-
 quisiuit, vt viuum caperet? Cùmque in spe-
 lunca quadam latentem comperisset, Nica-
 norem tribunum misit, qui data fide eum
 educeret. Eductum, facta corona, milites
 omnes admirabantur, & circumstabant.
 Imprimis verò Titus Vespasiani F. sapientia
 & fortitudinis ergo vitam ei apud patrem
 impetrauit, nevé Romam ad Neronem mit-
 teretur, effecit. Quæ beneuolentia & ho-
 noris exhibitio, ita eum cepit, vt cum Ve-
 spasiano libens maneret; & qui ei antè ar-
 mis maximè repugnauerat, iam consilijs
 potissimùm vires suppeditaret. Addamus
 huic Iosepho Iosephum alterum, quem sua
 sapientia ita promouit vt ex seruo empto,
 apud

Ioseph.
 lib. 3. c. 14
 de bell.
 Iud.

apud principem exercitus, ad summam eue-
heretur dignitatem. Inuenitq; Ioseph gratiam **Gen 39.4**
coram domino suo, & ministrabat ei, à quo pra-
positus omnibus, gubernabat creditam sibi domum,
& vniuersa, qua ei tradita fuerant. Huius ho-
noris gratia ita valuit multum, vt Iosephi
prudentiâ, cuncta Putipharis substantia tam
in adibus quàm in agris multiplicaretur. Sed
& honoranti domino ita ea dignitas Iose-
phum gratum effecit, vt mœchæ identidem
solicitantî diceret: *Ecce dominus meus, om-
nibus mihi traditus, ignorat, quid habeat in do-
mo sua: nec quidquam est, quod non in mea sit
potestate, vel non tradiderit mihi, præter te, que
uxor eius es: quo modo ergo possum hoc malum
facere, & peccare in Deum meum? cuius nu-
tu hæc mihi potestas delata est. Vt enim in
hominem non facilè peccamus, à quo be-
nificijs honorati sumus; ita multò minùs
peccare debemus in Deum, ob beneficia
præterita, præsentia, & futura quæ pro-
misit, in quo viuimus, mouemur & sumus;
cuius beneficium est, quidquid boni in cor-
pore animoque possidemus. Itaque S. Au-
gustinus, de Iosepho loquens ex S. Ambro-
sio hanc sententiam affert: *Amator Dei, dile-
ctissimi, amore mulieris non vincitur, castum**

S. August.
serm. 83.

animum incitans adolescentia non permouet, ni
 diligenter auctoritas. Magnus planè vir, qui
 venditum seruire tunc nesciuit, adamatum non
 redamauit, rogatus non acquieuit, apprehensum
 aufugit. Cur? causam putidissimæ moechæ
 ipse indicauit: *Ecce dominus meus, omnibus
 mihi traditis, ignorat, quid habeat in domo sua
 &c.* & ego tanto honori ingratus, illam viri
 rem, quam mihi nec tradidit, nec tradere
 potuit, appetam? Honorem quidem illum
 non appetiui; sed quia mihi beneficio de
 heri, & Dei obuenit, indignum foret, si de
 in herum, & in Deum meum peccarem. Non
 solum igitur prudentiæ exerendæ Iosepho,
 cum potestate, data est occasio, verum eti-
 am castitatis conseruandæ. Cuius virtutis
 vt custos est pudor, ita quoque insignis so-
 let esse stimulus honor, vt videre fuit in
 Sulpitia Paterculi filia, vxore Fuluij Flacci,
 pudicissima femina, quæ matronarum sen-
 tentiâ, ex centum præcipuis electa est, vt
 Plin. lib. simulachrum quoddam ex Sibyllinis libris
 7. cap. 35. dedicaret; vt & Claudia, inductâ Romanam
 deum matre. Ad eò in his creuit pudicitia
 Ludouic. honorata, vt Liuius scribat, Hispulam scot-
 Viues lib. tum Romæ nobile, à Sulpitia accersitam,
 2. de Christiano propè exanimatam fuisse, quod tam gra-
 femina. nem

uem esset feminam conuentura. Nimirum apud ingenuas mentes, etiam post pudorem amissum, adhuc pudicitia gliscit, & multum ad reuerentiam alterius valet bonum nomen. Degeneres animas nec pudor cohibet, nec trahit honor; quia illis potior est voluptas, quàm honestas.

§. V.

Honor eos fortitudinis.

Multa hinc possent commemorari de liberalitate, de humanitate, de clementia, de obedientia, de fidelitate, alijsq; virtutibus, per honoris illecebras auctis: sed mihi sufficiet, si de fortitudine aliquid attingam. Multos enim incendit honor, ad præclara facinora perpetranda. Hinc Dio Chryso-

stomus pro non immutandis antiquis statuarum titulis perorans, cum essent, qui suaderent, ut ijs oblitteratis adscriberentur noui, atq; hac ratione sumptibus parceretur, in hunc modum locutus est: *Homines indigent & corona, & imagine, & primo loco in confessu, & memoria ad posteros. Et iam multi propter hac mortui sunt, ut vel statuam nanciscerentur, aut præconium, aut alium honorem, atque suis posteris relinquerent opinionem suam aquam memoriamq;. Si quis igitur a vobis sciscitetur,*

Dio
Chryso-
stomus
oral. 309

citetur, vniuersis his olim ablatis, nullaq; in
 posterum recordatione relicta, neque laude be-
 nefactorum, quotumcumque putetis virum
 emerfisse admirandum apud omnes, prompteq;
 in bello decertantem aut tyrannos expellentem,
 aut semetipsum liberosq; deuonentem, salutis
 communis gratia, aut magnos exantlantem la-
 bores virtutis causa? quemadmodum Hercu-
 lem fecisse aiunt, & Theseum, aliosq; semideos
 & Heroas; neminem vos nominare posse puto.
 Nam causam, qua prouocet quemlibet pericu-
 la contemnere, & labores sustinere, vitamq; vo-
 luptuosam & sordidam despiciere faciat, haud
 aliam ullam apud plerosque inuenias. Hoc est,
 quod in pugnis facit strenuos viros ex aduerso
 vulnerari, neque tergo dato aufugere: tamesi
 nonnumquam salutis id presidium sit. Propter
 hoc ait Poeta, Achillem noluisse summam conse-
 cutum senectutem domi mori: atque Hectorem
 solum stetisse ante ciuitatem: cumq; omnibus,
 siporteret, pugnare fuisse paratum. Hoc erat,
 quod Lacedaemoniarum quosdam fecit in locis
 angustis, in acie stare aduersus tot Persarum
 millia. Hoc fecit vestros maiores omnem ter-
 ram & mare implere trophais: & quum
 reliqua Graecia quodammodo extincta esset,
 solos ipsos per se defendere communem Graco-

rum auctoritatem usque ad presens tempus.

Apud Athenæum, Macedones in more habuerunt, ut nullus inter conuiuas discumberet, nisi extra retia aprum interfecisset, tunc enim sedere inter conuiuantes licebat. Apud Herodotum legimus, Scythas semel quotannis singulos regionum principes vinum crateri miscuisse, de quo Scythæ omnes biberent, qui hostium quempiam occidissent; nemo autem iustaret, qui nihil præclari operis edidisset. Is enim, qui fecisset nihil laude dignum, sine honore, seorsim sedere debebat. Quæ res apud eos maximæ erat ignominia. Quod si quis complures hostium cædes poterat enumerare, illi fas erat, duobus pariter, qui aderant, calicibus potitare. Sic simul & vini, & laudis, & laboris fecerunt sitientes. Hic honoris modus ad plures transijt. Nam & apud Gothos honorificum fuit, regis mensæ adhiberi; & Alboinus Odouni Gothorum regis filius, interfecto hoste, ad regiam mensam est accumbere iussus: & in sacris historijs David gigante Goliath confecto, apud regem Saulem id honoris est consecutus, ut nouilunij die cum rege accumberet. *Ecco 1. Reg. 20. 5.*
calenda sunt crastino, ait, & ego ex more sede-

Athen.
lib. 1. c. 20.

Herodot.
lib. 4.

Plutarch.
in The-
mistocle.

re soleo iuxta regem ad vescendum, quod etiam ex æmulatione Saulis propè in exitium Davidis cessit, tamen initio factum est, ad plura eius facinora elicienda. Quod & Xerxes Persarum rex fecit qui etsi Græci nominis acerbissimus hostis esset, Themistoclem tamen Atheniensem patria pulsum, atque ad barbaros se recipere coactum, singulari honore lætitiæque excepit, sæpiusque inter suos dixit, videri sibi, felicem se esse, quod à fortuna Themistoclem amicum accepisset. Cuius rei tanta eum lætitiæ ceperat, ut sæpe noctu experrectus, ministros rogaret: *An secum Themistocles esset?* Quin ut fortitudinem eius bellicam excitaret, huiusmodi verbis congruentia addidit facta: vrbes enim opesque ingentes ei dono dedit. Et quorsum ab antiquis trophæa erecta, quorsum extructi arcus triumphales, quorsum decreti sunt triumphi, nisi ut alij quoque ad hostes profligandos debellandosque animarentur? Neque alia de causa Sesostris Ægypti rex duplicis generis trophæa statuit, vnum, quo hostes viros, alterum, quo feminas fuisse ostenderet. Voluit enim docere, quo bella laus, quo dedecus acquireretur. Quamobrem & memoria fortiter facto-

Herodot.
lib. 2.

factorum, & stimulus, eiusmodi honoris
monimenta fuerunt.

§. VI.

*Opera nostra ad Dei honorem referenda, non
autem ad propriam famam, more
Ethnicorum.*

Qui tamen sciebant, unde victoriæ essent,
Domino exercituum gloriam dabant. Ita 2. Mach.
10. 38.
Machabæi rebus fortiter gestis, in hymnis &
confessionibus benedicebant Dominum, qui ma-
gna fecit in Israel, & victoriam dedit illis. Ita
& populus Israëliticus canebat: *Tua est, Do-
mine, magnificentia, & potentia, & gloria atq;
victoria: & tibi laus.* 1 Paralip.
19. 11. Quin & Gentiles quo-
que, quamvis errore veri Numinis decepti,
tamen, non sibi, sed superis eam gloriam at-
tribuebant. Orthryades Lacodæmonius, Chryser-
mus lib. 39
rer. Pelo-
ponnesia-
car. &
Plutarch.
in Paral.
cùm solus contra Argiuos fortiter pugnan-
do euassisset, ex cæsis scuta corripuens tro-
phæum erexit, proprio inscribens cruore:
Ioui, in cuius potestate sunt trophæa. Æneas de
Mezentij Rutulorum regis exuuijs tro-
phæum posuit, cùm

Ingentem quercum decisis undiq; ramis Virgil.
lib. 11.
Constituit tumulo: fulgentiaq; induit ar-
ma, Æneid,

Mezenti ducis exuuias, tibi, magne tro-
phæum Belli-

Bellipotens, aptat rorantes sanguine cristas,

Telaq; trunca viri, & bis sex thoraca peti-
tium,

Perfossamq; locis: clypeumq; ex aere fini-
stra

Subligat: atq; enssem collo suspendit ebur-
num.

S. August.
lib. 5. de
eiuit.
cap. 13.

Satiùs videt, inquit S. Augustinus, qui & amorem laudis vitium esse cognoscit, quod nec Poëtam fugit Horatium qui ait: Laudis amore tumes, sunt certa piacula, qua te Ter purè lecto poterunt recreare libello. Idemq; in carmine Lyrico ad reprimendam dominandi libidinem ita cecinit: Latius regnes avidum domando Spiritum, quam si Libyam remotis Gaudibus iungas, & uterque Pœnus Serviat vni. Verumtamen qui libidines turpiores fide pietatis, impetrato Spiritu sancto, & amore intelligibilis pulchritudinis non refrenant, meliùs saltem cupiditate humana laudis & gloria, non quidem iam sancti, sed minùs turpes sunt. Etiam Tullius hoc dissimulare non potuit, in iisdem libris, quos de repub. scripsit, ubi loquitur de instituen- do principe civitatis: quem dicit alendum esse gloria, & consequenter commemorat maiores suos multa mira atq; praeclara gloria cupiditate fecisse

fecisse. Haec ergo vitio non solum non resistebant, verum etiam id excitandum & accendendum esse censebant: putantes hoc utile esse reipub. Quamquam nec in ipsis Philosophia lib. Tallius ab hac peste dissimulet, ubi eam luce clarius confitetur. Cum enim de studiis talibus loqueretur, quae utiq; sectanda sunt sine veri boni, non ventositate laudis humana, hanc intulit uniuersalem generalemq; sententiam: *Honos alit artes, omnesq; accenduntur ad studia gloriae, iacentq; ea semper quae apud quosque improbantur. Huic igitur cupiditati melius resistitur sine dubitatione, quam ceditur. Tanto enim est quisque Deo similior, quanto ab hac immunditia mundior. Quae in hac vita etsi non funditus eradicatur ex corde, quia etiam bene proficientes animos tentare non cessat, saltem cupiditas gloria superetur dilectione iustitiae. Ut si alicubi iacent, quae apud quosque improbantur: si bona, si recta sunt, etiam amor humanae laudis erubescat & cedat amori veritatis. Tam enim est hoc vitium inimicum pie fidei, si maior in corde sit cupiditas gloriae, quam Dei timor vel amor, ut Dominus diceret: Quomodo potestis credere gloriam ab inuicem expectantes, & gloriam, quae a solo Deo est non quarentes? Item de quibusdam qui in eum crediderant, & verebantur palam confiteri,*

Ibid. c. 14.

veri, ait Evangelista: Dilixerunt gloriam hominum magis quam Dei. Itaque danda est opera, ne propter honorem amplectamur virtutem; tamen, ut umbra nos vel inuitos comitatur, ita gloria stimulus virtutis virtutem sequatur etiam fugientem; quæ quamuis rectè facientes delectat, tamen aliunde insidiatur, & plus iuuat eos, qui laudant, quàm qui laudantur. Ut enim lumen magis prodest ijs, qui vident, quàm qui videntur; sic gloria famaq; virtutis magis confert ijs, qui eam admirantes ad imitationem accenduntur, quàm quibus ea contingit. Hinc multi virtutis aestimatores honorem Mundi non pluris faciunt, quàm fumi umbram.

CAPVT VIII.

Quibusnam honor, & qualis? præsertim Parentibus, Præceptoribus, & Senioribus debeat?

§. I.

Quatuordecim classes eorum, quibus honorem debemus exhibere.

Hanc gloriæ mercedem, etsi vanum sit sibi, ut finem virtutis, proponere; tamen iustum est alijs persolvere;